

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek a Egyenlő Bánásmód Hatóság alperes ellen közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében - amelybe az alperes pernyertessége érdekében a személyesen eljáró beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 2009. április 22. napján kelt 8.K.32.815/2008/8. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 9. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 8.K.32.815/2008/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (azaz ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A beavatkozó 2008. január 14. napján panaszt terjesztett elő alperesnél arra hivatkozással, hogy felperes megsértette vele szemben az egyenlő bánásmód követelményét. A beavatkozó előadta, hogy hitelkártyát igényelt felperes szám alatti fiókjánál, azonban igénylésére az életkora miatt elutasító választ kapott. A beavatkozó utalt a bankfiók 2007. március 5-i levelére, mely szerint a kockázatvállalásra és fedezetértékelésre vonatkozó előírásokra hivatkozással részletes indokolás nélkül utasították el hitelkérelmét. Hivatkozott továbbá a felperes 2007. március 27-ei levelére, mely azt tartalmazta, hogy a hitelkártya kérelmét a hitelkihelyezés kockázatának vizsgálata alapján elutasították.

Az alperes a lefolytatott eljárást követően EBH 92/10/2008. számú határozatában megállapította, hogy felperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy 2007. márciusában a beavatkozó életkora miatt a hitelkártya szerződés megkötésének lehetőségéből kizárta. Egyidejűleg az egyenlő bánásmód követelményébe ütköző magatartás tanúsítását megtiltotta és a határozat nyilvánosságra hozatalát rendelte el, valamint felperest 3.000.000 forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.

Az alperesi határozat indokolása szerint az eljárás során a felperes arra hivatkozott, hogy a nyilvántartások átvizsgálását követően megállapításra került, miszerint nincs írásos dokumentum arra nézve, hogy a beavatkozó 2007. márciusában hitelkártya igénylést nyújtott volna be az adott fióknál, ezért a felperes csak általános jellegű felvilágosítást nyújtott a hitelkártya igénylés feltételeiről és az elbírálás elveiről, így jogsértést a beavatkozóval szemben nem követett el.

Az alperes a tényállás tisztázása érdekében tárgyalást tartott, ahol felperes képviselője - a beavatkozó által csatolt levelek ellenére - megismételte, hogy a beavatkozó hitelkártya igénylésének írásbeli rögzítése a bank rendszerében nem történt meg. A felperes hivatkozott arra is, hogy a beavatkozó korábban társkártyával rendelkezett, mely ugyanolyan feltétel mellett igényelhető, mint a hitelkártya, így ez a körülmény is azt bizonyítja, hogy nem történt diszkrimináció.

Az alperes az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkttv.) 19.§ (1) és (2) bekezdése szerinti valószínűsítési és bizonyítási szabály alkalmazása körében megállapította, hogy a beavatkozó a hátrányt, az általa kérelmezett hitelkártya szerződés megkötésének elutasítását okiratokkal - a felperes megbízottjának minősülő - alkalmazottak levelivel bizonyította, azok tartalmára és a beavatkozó korábbi banki ügyfélmúltjára figyelemmel azt is valószínűsítette, hogy a hátrány az életkora miatt érte. Az alperesi álláspont szerint ugyanakkor a felperes nem tett eleget az Ebkttv-ben előírt kimentési kötelezettségének, nem bizonyította sem azt, hogy a beavatkozó által valószínűsített körülmények ne álltak volna fenn, sem pedig azt, hogy megtartotta, vagy az adott helyzetben nem lett volna köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét.

Az alperes megjegyezte, hogy nem vitatja felperes azon jogát, hogy a hitelkockázat csökkentésének érdekeit szem előtt tartva különböző szempontok alapján válassza meg ügyfeleit, nem fogadható el azonban jogszerűnek az az általánosító gyakorlat, amely az anyagi háttérrel és egyéb feltételeket tekintve különös kockázatot nem jelentő ügyféllel történő szerződéskötést annak életkorára tekintettel tagadja meg.

A felperes keresetében az alperesi határozat bírósági felülvizsgálatát kérte. A Fővárosi Bíróság 8.K.32.815/2008/8. sorszámú ítéletében felperes keresetét elutasította. Az elsőfokon eljáró bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy felperes 2007. március 5. és 27. napján kelt válaszlevelét nyilvánvalóan megelőzte a beavatkozó hitelkártya igénylése, illetve az annak elutasítását követő magyarázatkérő levél. Nem tartotta

elfogadhatónak felperes azon hivatkozását, hogy nem létező hitelkártya igénylést elutasítani nem lehet, illetve a felperes részéről csupán egy panasz kivizsgálását követő levelezés és általános felvilágosítás történt.

Az elsőfokon eljáró bíróság megállapította azt is, hogy felperes kimentési kötelezettségének eredményesen nem tett eleget, ugyanakkor a felperes által írt levelek alkalmasak a felperesi képviselő közigazgatási eljárásban tett jegyzőkönyvi nyilatkozatának cáfolatára. A felperes azon védekezését sem találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság, amely szerint az a tény is igazolja az egyenlő bánásmód megtartását, hogy a beavatkozó 2005. óta társkártyával rendelkezett. Az alperes megállapította, hogy az üzletszabályzat és az általános szerződési feltételek szerint társkártya igénylő lehet bármely 18. életévét betöltött devizabelföldi természetes személy, míg a hitelkártya igényléshez további feltételek teljesítése is szükséges.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet valamint annak alapján az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kérte. A felülvizsgálati kérelemben kifejtett álláspont szerint a jogerős ítélet sérti az Ebktv. 19.§ (1) és (2) bekezdését, 8.§-át, valamint 30.§ (1) bekezdés a) pontját. A felperes vitatta az alperesi beavatkozót ért hátrányt és arra utalt, hogy a jogerős ítélet ezzel ellentétes ténymegállapítása iratellenes és ellentétes az Ebktv. 19.§-ának bizonyítási szabályaival is. A felperes szabályzatainak csatolásával bizonyította, hogy a hitelkártya ügyintézés írásban történik, illetve tényleges kérelemről dokumentumokkal kell rendelkeznie a kérelmező beavatkozónak is. Az elsőfokon eljáró bíróság nem tisztázta, hogy felperes vagy a beavatkozó a hitelkérelemről milyen okiratokkal rendelkezik, így eljárása az Ebktv. 19.§ (1) bekezdés a) pontjába ütközik. A felperes felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy hasonló tényállás mellett alperes a perbeli döntésével ellentétes döntést hozott. A felperes vitatta a 2007. március 5-i levél értékelését és álláspontja szerint ez a levél válasz volt a beavatkozó 2007. március 1. napján előterjesztett panaszára. A levél nem tartalmaz hitelkérelemre vonatkozó elutasítását, mivel megfogalmazása szerinte csak általános, s a hitelbírálati szempontokról is csak általánosságban szól.

A felperes a felülvizsgálati kérelemben arra is hivatkozott, hogy még abban az esetben is, ha a beavatkozó kérelme szabályos hitelkérelemnek lenne tekinthető, akkor is valószínűsítienie kellett volna, hogy az elutasításra az Ebktv. 8.§ alapján került sor, ennek érdemi vizsgálata azonban mind alperes, mind a bíróság részéről elmaradt.

Aggályát fejezte ki annak következménye tekintetében, hogy ha egy általános felvilágosítását, - amely tévesen van megfogalmazva - egy konkrét ügy jogsértő döntéseként értékelnek, az nem csak téves, de indok nélküli szankció alkalmazását teszi a jövőben is lehetővé.

Alperes és a beavatkozó a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte felülvizsgálati ellenkérelmében.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta.

Az Ebktv. 19.§ (1) bekezdése szerint a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítenie, hogy hátrány érte és a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint rendelkezett a 8.§-ban meghatározott valamelyik tulajdonsággal.

Az Ebktv. ezen rendelkezése valószínűsítési kötelezettséget ír elő, amely eljárási szempontból nem azonosítható a bizonyítás kötelezettségével. A valószínűsítés alacsonyabb fokú alátámasztást jelent, mint a bizonyítás, ténylegesen az eljárás megindításához szükséges adatok szolgáltatását jelenti.

A Ebktv. 19.§ (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy megtartotta vagy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét.

Az Ebktv. ezen rendelkezése - az eljárás megindításához szükséges valószínűsítéssel szemben - már a követelmények bizonyítását írja elő a hatósági eljárásban, egyidejűleg a bizonyítási terhet is szabályozza, amikor a másik felet kötelezi bizonyításra, amely sikeres bizonyítás a felelősség alól való kimentést is szolgálja.

Alperesnek az eljárás megindításához elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy a beavatkozó a védett tulajdonság meglétét valamint a hátrány bekövetkezését milyen módon valószínűsítette. Az elsőfokon eljáró bíróság - e körben - részletesen vizsgálta az eljárás megindításához rendelkezésre álló nyilatkozatokat, okiratokat és megalapozottan foglalt állást abban a kérdésben, hogy a beavatkozó az Ebktv. 19.§ (1) bekezdése szerinti valószínűsítési kötelezettségének eleget tett. Ebből következően nem megalapozott a felperes felülvizsgálati kérelmében tett azon állítás, miszerint az ügyben tényleges hiteligénylesre nem kerül sor, elsősorban a hitelkérelem benyújtására vonatkozó okirati bizonyítékok miatt.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen elemezte a felperesi 2007. március 5. és március 27-i levelek tartalmát. Az indokolásból megállapítható az is, hogy a levelekben foglaltakat miként értékelte, azoknak milyen bizonyító erőt tulajdonított és

emiatt a felperes kereseti, valamint perbeli előadását miért nem találta elfogadhatónak.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet alapját képező bizonyítékok mérlegelése kizárólag akkor támadható, ha a bizonyítékok hiányosak, ellentmondóak. Nem osztotta a Legfelsőbb Bíróság azt a felülvizsgálati kérelemben kifejtett felperesi álláspontot, hogy a hitelkérelem tényleges előterjesztésének megállapítása iratellenes, illetve az Ebktv. 19.§-ának bizonyítási szabályába ütközik. A felperes 2007. március 5-i levéléből egyértelműen szó szerint megállapítható, hogy az egy korábbi hitelkérelem elutasítása. A 2007. március 27. napján kelt levél pedig - szó szerint - konkrétan hitelkártya igénylésre utal, illetőleg azt is tartalmazza, hogy a hitelkártya kérelem a hitelkihelyezés kockázatának vizsgálata alapján elutasításra került. Ezeket a körülményeket az iratokkal egyezően tényszerűen és helytállóan értékelte az elsőfokon eljáró bíróság.

A Legfelsőbb Bíróság osztja azt az álláspontot is az elsőfokú bíróság részéről, hogy a levelekben rögzített egyértelmű megfogalmazásokkal szemben felperes magyarázatát elfogadni a leveleknek az eljáró ügyintéző nem kellően alapos szakszerűtlen eljárására hivatkozással nem lehetett.

A beavatkozó valószínűsítési kötelezettségének teljesítése azon az alapon sem kérdőjelezhető meg, hogy a banki szabályzatok alapján a benyújtott hitelkérelemnek írásbeli nyoma kell, hogy legyen. Kétséggkívül sem a közigazgatási eljárásban, sem a per során a felek, illetőleg a beavatkozó hitelkártya igénylésére nyomtatványt nem tudtak felmutatni, ez azonban nem kérdőjelezheti meg a beavatkozó valószínűsítési kötelezettség teljesítését, figyelemmel a felperes két levelének tartalmára és szó használatára.

A felperes által csatolt szabályzatok a hitelkérelem benyújtásának írásbeli módjára utalnak, azonban olyan típusú rendelkezést sem tartalmaznak, hogy a kérelem benyújtását az ügyfél irányába milyen módon kell igazolni.

A hitelkérelem benyújtásával összefüggésben annak is jelentősége van, hogy a közigazgatási perben a Pp. általános bizonyítási szabályai érvényesülnek, s abból következően felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperesi határozat jogszabálysértő. A felperesnek ennek alapján azt kellett volna bizonyítania, hogy a közigazgatási határozat azért jogszabálysértő, mert a beavatkozó a sérelem keletkezését nem is valószínűsítette, felperes tévesen hivatkozott arra, hogy ez valójában nemleges körülmény bizonyítását jelentené számára, mivel a bizonyításnak ez esetben a beavatkozó által előterjesztett nyilatkozatok és iratok tartalmát megcáfoló tények és körülmények előadására kellett volna irányulnia. A felperes azonban sem a közigazgatási per során a működési körében kiadott 2007. március 5. és 27-i levelek szóhasználataival és tartalmával szemben érdemi bizonyítást nem tudott előterjeszteni,

illetőleg az általa előadott nyilatkozatok, valamint beterjesztett szabályzatok konkrét bizonyítékként nem voltak elfogadhatók, mint ahogy arra az elsőfokon eljáró bíróság helyesen mutatott rá.

A valószínűsítési kötelezettség szempontjából annak sincs jelentősége, hogy a felperes belső ügyviteli utasításai alapján a hitelkártya ügyintézés és a panasz ügyintézés elkülönül. Az ügyintézés eltérését a felperes az általa csatolt szabályzatokkal ugyan igazolta, azonban a hivatkozott levelek egységesen arra mutatnak - függetlenül a banki ügyintézés módjától - hogy megelőzően a beavatkozó részéről hitelkártya igénylés történt, amelyet felperes elutasított. A 2007. március 5. napján kelt levél is de egyértelműen a 2007. március 27. napján kelt levélnek az a szó szerint itt idézett mondata, hogy "Sajnáljuk, hogy válaszunk kedvezőtlen Önnek. Az Ön hitelkártya kérelmét a hitelkihelyezés kockázatának vizsgálata alapján elutasítottuk." - egyértelmű bizonyíték az alperesi beavatkozó, illetve az alperes álláspontja mellett még akkor is, - ha utóbb - nyilvánvalóan - sikertelenül próbált ezekből az egyértelmű személyre szóló elutasítást tartalmazó szavakból a felperes egy általános tájékoztatólevél jelleget állítani.

A fentiek alapján a Legfelsőbb Bíróság sem osztotta azt a felperesi álláspontot, miszerint a március 27-i levél kizárólag a március 5-i levélben rögzített álláspont megerősítése, illetőleg nem tartalmaz hitelkérelem elutasítására vonatkozó nyilatkozatot.

A jogsérelem okozása szempontjából annak nincs jelentősége, hogy a hitelkérelem benyújtására milyen módon került sor, illetve, hogy a felperesi szabályzatoknak az megfelelt-e, illetve a felperesi szervezeti egységek a rájuk vonatkozó belső szabályozást betartották-e. A levelezésből kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a beavatkozó a felperes fiókjánál hitelkártyát igényelt, melyet kockázatvizsgálatot követően a bankfiók elutasított.

A felperes a közigazgatási per során következetesen tagadta a hitelkérelem előterjesztését, annak személyre való vizsgálatát annak ellenére, hogy hivatkozott levele kifejezett - lefolytatott "hitelkihelyezési kockázat vizsgálat"-ra hivatkozik. Ezzel a perbeli álláspontjával a felperes saját magát fosztotta meg attól, - hogy az alperes megállapításával szemben bizonyítsa azt, hogy a hitelkártya igénylés elbírálása során az egyenlő bánásmód követelményét - az alperesi beavatkozó tovább túlmenő személyes jövedelmi, illetve egyéb releváns körülményei miatt nem volt köteles betartani, így a nyilatkozatai alapján sem az alperes, sem az elsőfokon eljáró bíróság sem volt abban a helyzetben, hogy az életkor, és egyéb a felperes által vizsgált kockázati tényezők figyelembe vételét érdemben megvizsgálja. A hivatkozott PSZÁF 9/2006. (XI.7.) számú ajánlásra történő hivatkozás a kérdést

önmagában nem dönti el, ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján - érdemi első fokú döntés hiányában - ezt a kérdést nem tehetette a vizsgálat tárgyává.

A felperes tévesen hivatkozott az ítélet, illetve az alperesi határozat jogsértő voltát állítva arra is a felülvizsgálati kérelmében, hogy eljárás során valójában nemleges tény bizonyítására lett volna köteles, nevezetesen azt, hogy nem volt tényleges hiteligénylés az alperesi beavatkozó részéről. Az előzőek szerint a jogsértés valószínűsítése beavatkozó részéről a felperes levelei által megtörtént, így a közigazgatási eljárásban az Ebktv. szerinti kimentési szabály alkalmazásával terhelte a felperest bizonyítás. A közigazgatási perben pedig az általános szabályok szerint annak bizonyítására lett volna köteles, így az alperesi határozat jogszabálysértő. Egyik bizonyítási irány sem jelent nemleges bizonyítást, ugyanakkor a bizonyítás elmaradását mindkét eljárásban figyelembe kellett venni.

Nincs a perben relevanciája annak, hogy a hiteligénylést szabályosan csak egy nyomtatvány kitöltésével lehet előterjeszteni - és annak sem, hogy a felperes alkalmazottai konkrét nyomtatvány kitöltése nélkül - nem hiánypótlásra, a nyomtatvány kitöltésére hívták fel az alperesi beavatkozót - hanem egy levelet szabálytalanul hitelkérelemnek tekintettek és érdemben bírálták azt el - vizsgálva a hitelkihelyezés kockázatát, a hitelkérelmet elutasították. A hivatkozott két levél tartalmát az alperesnek is, valamint az elsőfokú bíróságnak is úgy kellett értelmeznie, ahogy azt a levél címzettje az alperesi beavatkozó értelmezhetette. A belső szabályzatoktól való eltérés legfeljebb a felperes belső személyügyi-munkaügyi problémája lehet, de egy egyértelmű válaszlevél tartalmi átminősítését nem eredményezheti.

A fentiek alapján a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben írt jogszabályokat, így azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdés alapján kötelezte alperes jogtanácsosi képviseletével felmerült perköltségének megtérítésére. A képviseleti díj összegét a módosított 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján állapította meg.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest kötelezte az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50.§ (1) bekezdése szerinti felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére, annak figyelembe vételével, hogy a felperes a

*felülvizsgálati kérelmen hivatkozott eljárási illeték lerovását
vagy átutalását igazolni nem tudta.*

Budapest, 2010. április 14.

***Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Tibor sk. előadó bíró, Dr. Tóth Kincső sk. bíró***

Dr. Kalas